

# **OSNOVI SOCIOLOGIJE**

**- PRVA NEDELJA PREDAVANJA –  
23.03. – 27.03. 2020. godina**

\* Materijal je namenjen svim studentima prve godine OAS-MI.

# Sociologija

- Šta je sociologija?
  - Sociološki način mišljenja (sociološka imaginacija
  - Wright Mills
  - Koncept društvene strukture
- Da li je sociologija nauka?
  - Razlike između prirodnih i društvenih nauka

## Šta je sociologija?

### **Sociologija proučava društveni život pojedinca i grupe.**

Sociološki način mišljenja podrazumeva sagledavanje stvari van užih sopstvenih okolnosti. Sociološka imaginacija (Wright Mills) ili sociološka perspektiva je sposobnost koja omogućava da se stvari sagledavaju u jednom širem opštijem kontekstu. Naime, bilo koja pojava ili aktivnost koju preduzima pojedinac može se posmatrati sa aspekta šireg okruženja. Ako recimo posmatrate sopstveni život ili sopstvene postupke primećujete da postoje i drugi pojedinci sa sličnim dilemama u zajednici kojoj i vi pripadate. Društvene okolnosti koje nas okružuju značajno utiču na naše postupke, premda je ponašanje pojedinca determinisano i njegovom individualnošću. Lični stavovi, vrednosti i norme ponašanja određene su okruženjem, ali i sopstvenom ličnošću. Ovaj odnos individualnog i društvenog nije uvek jednoznačan i postoji međusobna interakcija. Predmet sociologije i jeste da istraži veze između onoga šta od nas čini društvo i šta mi, kao deo tog društva, činimo sami sa sobom. Oblici tih veza između pojedinaca u grupi daju strukturu društva. Veze nisu neuređene, već su oblici ponašanja postavljeni tako da u njima postoji pravilnost odnosno određeni obrazac. Ovi obrasci ponašanja nisu nepromenljivi već su u stalnom procesu menjanja odnosno strukturiranja.

### **Da li je sociologija nauka?**

#### **Nauku je moguće kratko definisati kao sistematizovani način mišljenja o nekoj pojavi.**

Pojave mogu biti prirodne, u koje spada i sam čovek, i pojave koje su rezultat delovanja pojedinca kao individue ili dela skupa više ljudskih jedinki (grupe). Prirodne pojave proučavaju prirodne nauke, a ponašanje pojedinaca ili grupa društvene nauke. U prirodne nauke spadaju sve nauke koje proučavaju prirodu u užem smislu, podrazumevajući tu i čoveka kao prirodno biće (psihologiju i fiziologiju), a društvene nauke proučavaju ljudsko društvo i razne pojave u njemu. Prirodne nauke opisuju prirodu i prirodne pojave i odgovaraju na pitanja šta jeste, a društvene nauke opisuju ponašanje pojedinca u grupi odnosno ponašanje neke grupe kao celine i njihovu interakciju. I jedna i druga nauka dakle poseduju pozitivan pristup. Pozitivnost se ovde razume kao neutralno opisivanje pojava bez vrednosnog, estetskog ili moralnog stava o odnosnoj pojavi. Društvene nauke pored toga često nastoje da odgovore i na pitanje šta bi trebalo da bude, dakle ne samo da opisuje već i daju predloge za određeni način delovanja. Ovaj pristup se u nauci naziva normativistički pristup. Razume se da i prirodne nauke predlažu način delovanja. Normativni pristup u izučavanju prirode je redi, a kada postoji najčešće se naziva veštinom. Astronomija koja posmatra kretanje nebeskih tela je prirodna nauka, a primena rezultata tog istraživanja se manifestuje kao veština konstruisanja, recimo, kompasa za navigaciju.

## Sociologija

- Opšta, teorijska i fundamentalna nauka o društvu koja za predmet izučavanja ima društveni život pojedinca, grupe i društva.
- Šta se proučava? *Društvo i društvene pojave.*
- Kako se proučava? *Društvo u celini i međusobnoj povezanosti i uslovljenosti.*
- Izučavanje društvenog života, društvenih promena i njihovih posledica na ljudsko ponašanje (sociolozi istražuju strukturu grupa, organizacija i društava i načine njihove interakcije).
- Pogled na celinu društva, utvrđivanje zakonitosti, proučavanje društvenog razvoja i promena i osnovnih istorijskih oblika razvoja društva.

Polje socioloških izučavanja izuzetno je široko i kreće se od analize slučajnih susreta na ulici između pojedinaca do istraživanja globalnih društvenih procesa. Sociologija ukazuje na potrebu sticanja jednog mnogo šireg gledišta o tome zbog čega smo onakvi kakvi jesmo i zašto se ponašamo onako kako se ponašamo. Ponašanje pojedinca uvek ima određenu svrhu i smisao koju je potrebno istražiti i pojedinac svojim delovanjem stalno menja društvo u kojem živi (društvo nije statičan entitet).

## Nauka i naučna istraživanja

- Šta je nauka?
- Šta je naučno istraživanje?
- Cilj
- Ključna pitanja
- Faze naučnog pristupa problemu

### Šire određenje pojma nauke i cilj, ključna pitanja i osnovne faze u naučnom istraživanju

Nauka je korišćenje sistematizovanih metoda logičkog i empirijskog posmatranja, povezivanja i analize određene prirodne ili društvene pojave. Sistematizacija podrazumeva redosled, a metod procedure ili korake u pristupu predmetu koji pokušavamo objasniti.

**Cilj:** istraživanje najvažnijih i najmanje poznatih problema i njihovo brzo rešavanje, više od površinskog razumevanja svakodnevnog života, razumevanje društvenog života na nov način.

**Ključna pitanja:** 1. *činjenična (empirijska) pitanja* - kako se nešto dešava; 2. *komparativna pitanja* – da li je pojava sporadična ili široko rasprostranjena (npr. poredimo primere iz različitih društava); 3. *razvojna pitanja* – poređenje sadašnjosti i prošlosti; 4. *teorijska pitanja* – pružanje odgovarajuće interpretacije prikupljenih činjenica.

Svako **istraživanje** započinje od problema koji se istražuje. Kada se problem koji se želi istražiti odredi potrebno je dati pregled ranijih istraživanja vezanih za taj ili sličan problem. Pri tome je, naravno potrebno dobro proveriti da li su ranija istraživanja već rešila problem sa kojim se bavimo. Naime, i u izučavanju prirodnih ali i društvenih pojava često se dešava da usled neobaveštenosti istraživači rešavaju već rešen problem. Ako se, međutim, uoči da problem do tada nije rešen opravdano je raditi na rešavanju uočenog problema. Kada se o problemu dobro razmisli potrebno je definisati hipotezu odnosno promenljive koje determinišu zadatak. Pošto je hipoteza definisana određuje se metod naučnog istraživanja (eksperiment, posmatranje, korišćenje postojećih podataka, anketiranje i sl.) Kada se metod kao skup procedura definiše istraživanje se sprovodi tako da se podaci prikupljaju (beleže). Prikupljeni podaci se dalje obrađuju i na osnovu njihove obrade dolazimo do rezultata. Dobijeni rezultati potvrđuju ili opovrgavaju postavljenu hipotezu. Rezultati odnosno dokazi hipoteza se iznose u naučnu javnost i o tome se raspravlja odnosno služi kao polazna osnova za dalja istraživanja istog ili sličnih problema. Iz navedenog sledi da se sociološko istraživanje može podeliti u pet faza:

**I** - odabir i precizno definisanje problema koji se istražuje (proučavanje ranijih empirijskih i teorijskih saznanja o ispitivanom problemu i sličnim problemima, traženje veza sa već istraženim problemima, ako problem nije rešen definiše se odgovarajuća hipoteza)

**II** - operacionalizacija celog istraživanja (određuje se uzorak, definišu se istraživački zadaci, određuje se najpogodniji metod naučnog istraživanja, pravi se konačan plan terenskog istraživanje, vrši se obuka anketara i ostalih učesnika)

**III** - neposredno terensko istraživanje (primenjuje se izabrani metod naučnog istraživanje kako bi se došlo do konkretnih podataka o istraživanoj pojavi koji se prikupljaju i beleže)

**IV** - sređivanje i obrada prikupljenih podataka na osnovu kojih će se potvrditi ili opovrgnuti postavljena hipoteza (izbor najboljeg načina za analizu rezultata)

**V** - predstavljanje rezultata naučnoj javnosti i implementacija rezultata istraživanja (postupanje po nalazima i preporukama)

## Nauka i naučna istraživanja

- Problem kauzalnosti u istraživanju
- Značaj definisanja kauzalnosti u naučnom istraživanju
- Problem kvalitativnih promenljivih u naučnom istraživanju

### Problem uzročnosti (kauzalnosti) u naučnom istraživanju

Najčešći opšti pristup u savremenom naučnom istraživanju jeste tzv. kauzalistički pristup. Ovaj način istraživanja pojava podrazumeva da je svaka pojava posledica neke druge (prethodne) pojave. Jedan od glavnih problema u ovom metodu istraživanja jeste odnos uzroka i posledice. Uzročna veza između dve pojave ili događaja definiše šta od čega zavisi odnosno šta je zavisna a šta nezavisna pojava, veličina ili promenljiva. Bez obzira što ovaj odnos može izgledati jednostavan najčešće se dešava da ova veza nije potpuno jasna (jednoznačna). Problem tzv. sumnjive kauzalnosti odavno su uočili statističari i matematičari, a problem kauzalnosti u društvenim naukama (sociologiji ili ekonomiji) je veoma često prisutan. Od toga šta u istraživanju definišemo kao uzrok a šta kao posledicu u društvenim naukama presudno zavise rezultati istraživanja, odnosno njihova interpretacija.

### Problem kvalitativnih promenljivih u naučnom istraživanju

Drugi problem vezan za naučna istraživanja jeste problem merljivosti, odnosno kvantifikacije. Najveći broj pojava u prirodi ili društvu je moguće direktno ili indirektno izmeriti. Ako su pojave (promenljive) merljive onda je i vezu (kauzalnost) između pojava moguće kvantifikovati. Broj pušača i broj obolelih od bolesti krvnih sudova je moguće meriti, broj policajaca u nekom mestu ili državi i broj kriminalaca u toj državi je moguće izmeriti. Produktivnost rada, visinu plate i broj godina radnog staža je moguće direktno meriti. Ako se međutim posmatra zavisnost između količine popušenog duvana (kg), cena duvana po kg i toga da li je pušač žena ili muškarac nailazimo na ozbiljan problem. Naime, promenljiva žena ili muškarac je promenljiva koja može imati samo dve vrednosti 0 i 1. Radi se o tzv. binarnim ili kvalitativnim promenljivim. Isti problem se javlja ako posmatramo vezu između cene kuće i činjenice da li kuća ima ili nema garažu, odnosno da li ima ili nema bazen. I ovde promenljive definišemo kao kvalitativne promenljive. Pošto su promenljive definisane i smer i tip kauzalnosti određen koriste se različite statističke metode obrade podataka za dobijanje rezultata istraživanja.

## Istraživački metodi

- Etnografija
- Anketiranje
- Eksperimenti

**Etnografija** je proučavanje ljudi i grupa na nekom mestu u određenom periodu i to opservacijom ili intervjuom. Cilj ovakvog istraživanja jeste da se otkrije način i smisao određenog ponašanja grupe ili pojedinca. Da bi se ovakvo istraživanje uradilo istraživač može provesti određeno vreme sa grupom čije ponašanje želi da istraži. Uključuje se u svakodnevne aktivnosti, posmatra šta se dešava i objašnjava takva dešavanja. Pri tome, ukoliko se žele verodostojni rezultati istraživač mora dobiti poverenje članova grupe. Jedino takav pristup omogućava objektivan stav. Oblici posmatranja: **bez učestvovanja** (upoznavanja sa društvenim fenomenom bez akterskog uključivanja istraživača) i **sa učestvovanjem** (uključivanje istraživača u aktivni život kako bi se on iznutra udubio u pojavu). Ovaj tip istraživanja se smatra kvalitativnim istraživanjem, pošto se više bazira na proceni nego na numeričkoj kvantifikaciji. Predosti etnografije kao istraživačkog metoda su: detaljni podaci, šire razumevanje društvenih procesa. Etnografsko istraživanje je ograničeno obimom, pošto je izvodljivo samo na manjim grupama, pa je prilikom takvih istraživanja uvek prisutan problem uopštavanja. Ostali problemi su: nose puno rizika, skupa, dugo traju, ograničene mogućnosti pristupa grupi i nepoverenje grupe prema istraživaču.

**Anketiranje** pokušava da reši probleme do kojih dovodi etnografsko istraživanje. Naime, anketiranje se pre svega bazira na kvantifikaciji. Anketa je naime, prikupljanje podataka koji se statistički mogu obraditi. Anketiranje je usled ove karakteristike zgodno za obimna istraživanja i za uopštavanja određenih pojava. Za anketiranje se koriste posebni obrasci tzv. upitnici. Organizacija prikupljanja podataka putem upitnika može biti raznovrsna. Najbolje je da se ispunjava pred istraživačem ali može i drugačije. Pitanja u upitnicima mogu biti zatvorena (da, ne i verovatno) ili otvorena u obliku deskriptivnog odgovora ispitanika. Podaci iz otvorenih upitnika su mnogo detaljniji, ali teži za obradu. Planiranje i konstrukcija upitnika je veoma osetljiv posao i on mora da obezbedi laku obradu, ali i da pogodi cilj istraživanja. Potrebno je napomenuti da pitanja moraju biti vrlo jasna i konkretna. Upitnike je potrebno prilagoditi ispitanicima. Grupa ljudi koja se u nekom sociološkom istraživanju proučava se naziva populacija. Nemoguće je, međutim ispitati recimo političke stavove svih stanovnika neke zemlje. Zbog toga se ispitivanje bazira na tzv. uzorku. Uzorak bi trebalo da opiše sve najvažnije karakteristike populacije. Ovo se obezbeđuje kroz reprezentativnost uzorka, odnosno osobinu izabrane grupe da dobro predstavlja sve tipične karakteristike populacije koju istražujemo. Da bi se reprezentativnost obezbedila uzorak mora biti slučajan. Slučajnost je karakteristika članova uzorka da imaju jednaku verovatnoću da budu izabrani. Postoje različite metode izbora slučajnog uzorka, a u praksi se najčešće koristi tzv. metoda pseudo slučajnih brojeva.

**Eksperimenti** su postupci u istraživanju koji zadatu naučnu hipotezu proučavaju pod strogo kontrolisanim uslovima. Eksperimenti se više koriste u prirodnim (tehničkim) naukama pošto priroda istraživanja to omogućuje. U društvenim naukama to nije lako izvesti a ako se i izvede postoji opasnost od tzv. Hotornov-og efekta. Naime, ako eksperiment izvodimo sa ljudima oni uglavnom znaju da su deo eksperimenta, pa se ne ponašaju prirodno, odnosno onako kako bi se ponašali van eksperimenta. Interesantan je eksperiment Filipa Zimbarda u kom je grupa studenata simulirala zatvorenike i čuare zatvora. Čuvari su se ponašali autoritativno a zatvorenici su pokazivali ili otpor ili apatiju. Rezultat eksperimenta je bio da na ponašanje ljudi u zatvoru više utiče okruženje nego individualne karakteristike pojedinaca.

## Istraživački metodi

- Životne istorije
- Istorijska analiza (neposredno istraživanje i istorijska perspektiva i dokumentacija)
  - Usmena istorija
  - Dokumentarna istraživanja

**Životne istorije (biografije ili autobiografije)** su isključivo sociološki metod istraživanja i ne koriste se u prirodnim naukama. One opisuju život nekog pojedinca ili grupe ljudi. Promene u ponašanju i stavovima nekog pojedinca ili grupe i nije moguće oceniti drugačije nego kroz analizu njegovog ponašanja i iskustava iz prošlosti. Najčešće se ovde koriste autobiografije i sećanja ali i zapisi i priče savremenika. Obično ovde postoje velika razmimoilaženja istraživača. Neki smatraju da su biografije uopšte nepouzdana izvor informacija dok drugi misle da se iz njih dolazi do podataka koje na drugom mestu i nije moguće naći.

**Istorijska analiza** predstavlja istraživanje sa određene vremenske distance i najčešći je metod istraživanja u sociologiji. Naime, određena društvena događanja se objektivnije vide iz određene vremenske perspektive. Pri tome su moguća dva pristupa.

**Usmena istorija** koja je ponekad verodostojnija usled različitih tačaka gledišta jednog istog društvenog događaja. Ovaj način istraživanja je koristan uglavnom za društvene pojave skorijeg datuma gde još postoje živi svedoci tih događanja.

**Pisana istorija ili dokumentarna istraživanja** prošlih društvenih događaja je najčešći metod u sociološkim istraživanjima. Problem sa ovim istraživanjima je međutim u tome što pisana istorija ponekad nije objektivna i o većini društvenih događaja u pisanim dokumentima o istom događaju postoje različiti vrednosni stavovi. Retko je naime o nekim značajnim društvenim dešavanjima u pisanim dokumentima naći apsolutno vrednosno neutralne stavove. Svi ratovi su npr. istovremeno i pravedni i nepravedni u zavisnosti od toga da li o ratu piše jedna ili druga zaraćena strana. Pisana istorija je dragoceni metod sociološkog istraživanja, ali je i njena verodostojnost relativna.

## Prednosti i nedostaci socioloških metoda

Etnografija	<b>Prednosti</b> Detaljni podaci  Šire razumevanje društvenih procesa	<b>Nedostaci</b> Pogodan samo za manje grupe  Primenljivi isključivo na grupu koja se proučava
Ankete	Podaci o velikom broju pojedinaca  Precizno poređenje odgovora	Prikupljeni materijal je površan  Odgovori su ono šta pojedinci žele, a ne ono šta stvarno jesu
Eksperimenti	Istraživač kontroliše uticaj promenljivih Eksperimente je lako ponoviti	Društveni život nije zgodan za laboratorijsko istraživanje Eksperimentisanje utiče na ponašanje pojedinaca
Dokumentarno istraživanje	Izvori su vrlo detaljni  Istraživanje je dobro samo ako je istorijskog karaktera	Istraživač zavisi isključivo od materijala koji može biti nepotpun Nije moguće utvrditi da li su izvori u skladu sa stvarnim tendencijama



## Ogist Kont (1789-1857)

- Proučavanje društva na način koji ga poistovećuje sa prirodnim naukama.
- **Ogist Kont:** „u društvu valadaju isti zakoni kao i u prirodi“
- **Doprinos:**
  1. Pozitivistički metodološki pristup
  2. Knjiga Kurs pozitivne filozofije (1838. god.)
  3. Socijalna statika (*veze koje postoje između delova društva*) i socijalna dinamika (*društvene promene, razvoj društva*)
  4. Zakon o tri stupnja opšteg društvenog progressa
  5. Građenje sistema klasifikacije nauka
- Nastavio učenje Sen Simona

Postoji nekoliko faktora koji su motivisali osnivače sociologije (Barnes, str. 107). Osnivači sociologije ili nauke o društvu, kako je sada poznajemo, su istorijski vezani za prvu industrijsku revoluciju tokom 18 i 19 veka. Ideja vodilja je bila da se društvo poboljša i da se ostvari socijalna pravda. Ovi rani mislioci o društvu su pretpostavili da društveni procesi treba da budu pod kontrolom društvenog razuma koji je naoružan dobrom naukom o društvu. Svi su se oni slagali da je neohodna generalizacija osnovnih pravaca društvenih promena i društvenih reformi.

Pozitivni pristup u sociologiji proučava društvo na način da ga poistovećuje sa prirodnim naukama. Glavni predstavnik ovog pristupa je **Ogist Kont** koji se smatra osnivačem moderne sociologije. Premda sociološke ideje datiraju iz ranijeg perioda ljudske istorije Kont je prvi pokušao da naučno sistematizuje znanja o društvenim pojavama i uveo (ponovio E. Sieyes-a) pojam sociologija u knjizi Kurs pozitivne filozofije (1838). U početku je ovu nauku zvao socijalna fizika i podelio je na socijalnu statiku i socijalnu dinamiku. Socijalna statika bi trebala da opisuje veze koje postoje između delova društva odnosno trebala bi da opiše društvenu strukturu. Za razliku od statike, društvena dinamika treba da objasni društvene promene odnosno razvoj društva. Kont zastupa ideju društvenog progressa koji se odvija kroz progres intelekta. Po Kontovom mišljenju postoje tri faze razvoja ljudskog društva: teološka faza, metafizička faza i pozitivna faza. To su periodi intelektualnog i društvenog razvoja vrlo širokih raspona. Teološka faza razvoja je doba mitologije i religije i deli se na fetišizam, politeizam i monoteizam. Metafizička faza je faza u kojoj dolazi do promene svesti u pravcu pravno filozofskog shvatanja kretanja ljudskog društva i doba renesanse – period 1300-1800. Ovo je period stvaranja feudalnog društva i feudalnih monarhija. Pozitivna faza ili pozitivno doba je doba naučnih otkrića fizike i astronomije. Za ovo doba je vezan tehnički progres koji je bio rezultat tih otkrića. Što se tiče prirode društvenog napretka Kont je bio konzervativniji od svog prethodnika Sen Simona. Smatrao je da se društva razvijaju po određenim nepromenljivim zakonima koji se ne mogu značajno menjati uticajem ljudi. Te zakone je potrebno poznavati, a društveni razvoj čiji je smer određen je moguće primenom tih zakona ubrzati. Potrebno je poznavati zakone razvoja društva iz prošlosti kako bi se politika danas uskladila sa onim što je univerzalni pravac razvoja ljudskog društva. Besmisleno je, kaže Kont, očekivati da ćemo nekim zakonom preobraziti društvo za jedan dan.

Kont je konstruisao hijerarhiju nauka. Ova hijerarhija se bazira na složenosti predmeta koja pojedina nauka izučava i međusobne zavisnosti nauka. Na početku je matematika, zatim astronomija, fizika hemija i biologija. Kako se napreduje u tom nizu predmet koji se izučava je sve složeniji i nepogodniji za merenje i prognozu. Kont je smatrao da je sociologija samo nastavak, astronomije, fizike, hemije i biologije te da će se razviti u složenu nauku koja će objasniti sve fenomene vezane za pojedinca ili grupu ljudi i to na principima na kojima se baziraju i prirodne nauke.

## Osnovni pojmovi i pitanja

- Sociologija
- Naučna istraživanja
- Istraživački metodi (etnografija, eksperiment, anketa, životne istorije i istorijska analiza)
- Ogist Kont

### Pitanja

**1. U najširem smislu predmet Sociologije kao opšte društvene nauke je:**

- a) Istraživanje ponašanja pojedinaca
- b) Istraživanje ponašanja grupa
- c) Istraživanje društvenog života pojedinca, grupa i društva.

**2. Pozitivnost u nauci podrazumeva:**

- a) Vrednosni stav o nekoj pojavi
- b) Odgovor na pitanje – Šta jeste?**
- c) Odgovor na pitanje – Šta bi trebalo da se uradi?

**3. Normativistički pristup u nauci podrazumeva:**

- a) Vrednosni stav o nekoj pojavi
- b) Odgovor na pitanje – Šta jeste?
- c) Odgovor na pitanje – Šta bi trebalo da se uradi?**

**4. Metod naučnog istraživanja je:**

- a) Formulisanje naučnih hipoteza
- b) Redosled koraka u procesu istraživanja**
- c) Definisanje načina istraživanja

**5. Sumnjiva kauzalnost u istraživanju društvenih pojava podrazumeva:**

- a) Nemogućnost kvantifikacije društvenih pojava
- b) Nezavisnost društvenih pojava
- c) Binarnu kvantifikaciju uzroka neke društvene pojave
- d) Nejasni smer veze između već definisanih uzroka i posledice
- e) Nejasnoća šta je uzrok a šta posledica u istraživanju neke društvene pojave**

## Osnovni pojmovi i pitanja

- Sociologija
- Naučna istraživanja
- Istraživački metodi (etnografija, eksperiment, anketa, životne istorije i istorijska analiza)
- Ogist Kont

### Pitanja

**6. Etnografija je metod naučnog istraživanja koji omogućava:**

- a) Proučavanje određene društvene grupe pod strogo kontrolisanim uslovima.
- b) Proučavanje određene društvene grupe pomoću biografija, autobiografija i sl.
- c) Proučavanje određene društvene grupe pomoću usmene i pisane istorije.
- d) Proučavanje određene društvene grupe putem posmatranja.**

**7. Metod naučnog istraživanja koji je pogodan za kvantitativna istraživanja je:**

- a) Etnografija
- b) Posmatranje sa učestvovanjem
- c) Intervju
- d) Anketa zatvorenog tipa**

**8. Četiri ključna pitanja na koje je potrebno dati odgovor u svakom sociološkom istraživanju su:** empirijska (činjenična), komparativna, razvojna i teorijska.

**9. Prema O. Kontu socijalna statika:**

- a) Opisuje društvene promene
- b) Opisuje veze koje postoje između delova društva**
- c) Opisuje tri osnovne faze razvoja društva
- d) Opisuje društvene procese i društvene tvorevine

**10. Dve osnovne prednosti ankete kao istraživačkog metoda su:** moгуćnost prikupljanja podataka o velikom broju pojedinaca i mogućnost preciznog poređenja odgovora.